

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філологічного факультету

доц. Ярослав Редька

«___» _____ 202__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Медіаетика»
вибіркова

Освітньо-професійна програма «Журналістика та кросмедійність»

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Філологічний факультет

Мова навчання

українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни „Медіаетика” складена відповідно до

освітньо-професійної програми „Журналістика та кросмедійність” (спец. 061 „Журналістика”), затвердженої Вченою радою Чернівецького університету (протокол № 8 від 6 травня 2024 року).

Розробники: _____ д.н.с.к., доц. Василик Л.Є., асист. Мельничук Ю.Г. _____
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладачі: _____ д.н.с.к., доц. Василик Л.Є., асист. Мельничук Ю.Г. _____
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП й затверджено
на засіданні кафедри журналістики
Протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Завідувач кафедри _____ Василик Л.Є. _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від
12 серпня 2024 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

©Василик Л. Є.,
2024 рік

Мета та завдання навчальної дисципліни: Курс «Медіаетика» спрямований на вироблення майбутнім журналістом засад етичної поведінки в його щоденній професійній діяльності. Навчальна дисципліна націлена на розуміння і засвоєння професійних етичних норм, які регулюють діяльність медіа. За програмою курсу вивчаються етичні засади журналістської діяльності, етика журналіста як практика моральних стосунків, заснованих на принципах, нормах та ідеалах журналістської професії. Зокрема, звертається увага на діяльність Комісії з журналістської етики та Незалежної медійної ради, інші способи саморегулювання, базові стандарти журналістської професії. Отримані знання, навички, уміння стануть підґрунтям для практичної поведінки журналіста в інформаційній сфері. Студенти вивчають Кодекс професійної етики українського журналіста, принципи саморегуляції медій, стандарти журналістики, права журналіста в контексті норм етики, обов'язки журналіста в контексті норм етики. Практично вони зможуть навчитися обирати етичні моделі поведінки в інформаційному середовищі, дотримуватися професійних стандартів, корпоративної етики, не допускати конфлікту інтересів у професії, якісно працювати з фактами, джерелами інформації, обирати оптимальні моделі роботи з приватною інформацією, відповідально працювати з контентом про дітей, дотримуватися етики реклами, відповідально висвітлювати екстремальні ситуації та працювати з чутливим контентом.

Пререквізити:

Громадянська освіта
Медіакультура

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Медіаетика» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Фахові:

СК06. Здатність до провадження безпечної медіа діяльності.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмих результатів навчання*:

ПР06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.

ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік зпідготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	4	120	30	-	30	-	56	4	іспит
Заочна	1	1	4	120	6	-	6	-	106	4	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Формування професійних медіастандартів в Україні та світі. Органи журналістської саморегуляції.												
Тема 1.1. Становлення журналістської саморегуляції в світі.		2	2	-	-	4		1	-	-	-	8	
Тема 1.2. Журналістська саморегуляція в країнах ЄС. Стандарти ВВС.		2	2	-	2	4		1	-	-	2	5	
Тема 1.3. Журналістсь		2	2	-	-	4		1	-	-	-	5	

ка саморегуляція в Україні.												
Тема 1.4. Відповідальність журналіста.		2	2	-	-	4		-	-	-	8	
Тема 1.5. Службова етика журналіста.		2	2	-	-	4		-	-	-	8	
Разом за ЗМ1	42	10	10	-	2	20		3	-	-	2	34
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Прикладні питання журналістської етики											
Тема 2.1. Журналістика в ринкових умовах.		2	2	-	2	3		1	-	-	2	7
Тема 2.2. Журналіст і життя людини.		2	2	-	-	4		-	1	-	-	7
Тема 2.3. Журналіст і джерела інформації.		2	2	-	-	4		1	-	-	-	7
Тема 2.4. Журналістика і влада.		2	2	-	-	4		-	1	-	-	7
Тема 2.5. Вимоги до інформації.		2	2	-	-	4		1	-	-	-	7
Тема 2.6. Етичні обмеження при роботі з інформацією.		2	2	-	-	4		-	1	-	-	7
Тема 2.7. Журналістика як бізнес.		2	2	-	-	4		-	1	-	-	7
Тема 2.8. Етика		2	2	-	-	3		-	1	-	-	7

журналістики в екстремальних ситуаціях.												
Тема 2.9. Етика роботи з чутливим контентом.		2	2	-	-	3		-	1	-	-	8
Тема 2.10. Експертна думка як запорука якісної журналістики.		2	2	-	-	3		-	-	-	-	8
Разом за ЗМ 2	78	20	20	-	2	36		3	6	-	2	72
Усього годин	120	30	30	-	4	86		6	6	-	4	106

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1	Тема 1.1. Становлення журналістської саморегуляції в світі. <i>ПЛАН</i> Поняття медійної саморегуляції. Її роль в дотримання якості журналістики. Перші етичні документи: рекомендації, кодекси, хартії. Міжнародні, національні, внутрішньоредакційні. Поняття редакційної політики та медійної етики.
2	Тема 1.2. Журналістська саморегуляція в країнах ЄС. <i>ПЛАН</i> Етичні стандарти країн ЄС та США. Спільні риси в журналістській саморегуляції. Стандарти ВВС: - оперативність - достовірність - збалансованість - повнота - відокремлення фактів від коментарів - актуальність - доступність
3	Тема 1.3. Журналістська саморегуляція в Україні. <i>ПЛАН</i> Кодекс професійної етики українського журналіста. Діяльність КЖЕ та НМР. Інші способи медійного саморегулювання. Склад, повноваження КЖЕ, способи впливу на медіа. Сайт

	КЖЕ. Оскарження порушень медійним середовищем. Рішення КЖЕ та НМР.
4	Тема 1.4. Відповідальність журналіста. <i>ПЛАН</i> Моделі журналістської відповідальності у світі. Суспільне завдання журналіста. Суспільний інтерес та інтереси суспільства. Етика і право: як вони регулюють відповідальність медій. Права і обов'язки журналіста в контексті норм етики.
5	Тема 1.5. Службова етика журналіста. <i>ПЛАН</i> Поняття корпоративної солідарності. Приклади журналістської солідарності. Редакційна політика та норми етики. Етика фрілансу. Уникнення конфлікту інтересів.
6	Тема 2.1. Журналістика в ринкових умовах. <i>ПЛАН</i> Конфлікт інтересів у політиці та бізнесі. Ставлення до пільг. Замовні матеріали («джинса») політичного та комерційного характеру як порушення журналістської етики. «Паркетні» матеріали. Ознаки замовних матеріалів. Причини їх появи в медіа. Уникнення замовності. Моніторинги ІМІ, ІДПО.
7	Тема 2.2. Журналіст і життя людини. <i>ПЛАН</i> Захист національного інформаційного простору. Захист суспільної моралі в медіа. Вимоги до контенту для дітей. Журналіст і життя людини. Межі втручання у приватність. Виправлення помилок та право на відповідь.
8	Тема 2.3. Журналіст і джерела інформації. <i>ПЛАН</i> Види джерел інформації, етика роботи з ними. Етика посилань на джерела. Анонімність джерела. Загальні принципи роботи з джерелами. Етичні вимоги в процесі роботи з фактами. Стандарт достовірності.
9	Тема 2.4. Журналістика і влада. <i>ПЛАН</i> Незалежність медіа. Прозорість медіавласності. Заборона цензури. Темники, самоцензура. Роздержавлення медій. Медіа в період виборів. Етика висвітлення виборчих реалій.
10	Тема 2.5. Вимоги до інформації. <i>ПЛАН</i> Види інформації. Верифікація даних. Робота з чутками. Стандарт новинної журналістики — відокремлення фактів від коментарів. Небезпека фабрикування інформації та маніпулювання інформацією для суспільної думки.
11	Тема 2.6. Етичні обмеження при роботі з інформацією. <i>ПЛАН</i>

	Методи прихованого збирання інформації. Метод маски, включене спостереження. Допустимість такої роботи з інформацією. Плагіат як порушення етики журналіста. Види плагіату та боротьба з ним.
12	Тема 2.7. Журналістика як бізнес. <i>ПЛАН</i> Медіа та ринкова економіка. Вплив різних економічних чинників на якість медіа. Спонсорство. Медіа і реклама. Етика реклами. Приклади порушень в рекламі.
13	Тема 2.8. Етика журналістики в екстремальних ситуаціях. <i>ПЛАН</i> Висвітлення катастроф і стихійних лих. Висвітлення актів громадянської непокори. Висвітлення етнічних конфліктів, терористичних актів. Джерела, експерти, чутки, верифікація як принцип якісної журналістики.
14	Тема 2.9. Робота з чутливим контентом. <i>ПЛАН</i> Висвітлення війни. Етика роботи з чутливим контентом. Використання контенту з соцмереж на тему війни. Обмеження на період воєнного стану (цензура, безпека). Етика професії фіксера.
15	Тема 2.10. Експертна думка як запорука якісної журналістики. <i>ПЛАН</i> Як журналісту добирати експертів? Хто може бути експертом? Достовірність експертів, бази експертів.

Тематика практичних (семінарських) занять з переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Становлення журналістської саморегуляції в світі. <i>Вид роботи: Знайти й проаналізувати приклади журналістської саморегуляції в світовій журналістиці (кейси). Проаналізувати етичні журналістські документи різних країн. Що їх об'єднує? Робота в групах, аналіз кейсів. Тести.</i>	2
2	Тема 2. Стандарти медій. <i>Вид роботи: Вільний мікрофон: які ознаки якісної журналістики? Знайомство з білим списком медій, моніторингами ІМІ, ІДПО. Самостійний аналіз медіакейсів щодо дотримання професійних медіастандартів. Виокремлення помилок та їх виправлення. Оцінка новинного випуску на ТБ, тижневої</i>	2

	<i>стрічки новин на сайті, газетного номера на дотримання стандартів.</i>	
3	<p>Тема 3. Журналістська саморегуляція в Україні.</p> <p><i>Вид роботи: Аналіз сайт КЖЕ та НМР. Огляд рішень, винесених КЖЕ та НМР. Які пункти Кодексу етики найбільше порушуються і чому? Робота в групах і презентація результатів. Підсумкові рефлексії.</i></p>	2
4	<p>Тема 4. Відповідальність журналіста.</p> <p><i>Вид роботи: Огляд моделей журналістської відповідальності у світі. Світове кафе: студенти збирають думки про суспільне завдання журналіста. Підсумкові рефлексії. Складіть шкалу цінностей: суспільний інтерес та інтереси суспільства (робота з фліпчартом). Порівняйте, як відповідальність медій регулює етика і право (виписати в два стовпчики способи регуляції). Права і обов'язки журналіста в контексті норм етики — одна група записує і пояснює права, інша — обов'язки (робота з фліпчартом).</i></p>	2
5	<p>Тема 5. Службова етика та корпоративна солідарність.</p> <p><i>Вид роботи: Студенти у групах складають моделі взаємин у редакції: журналіст/редактор, власник/редактор, журналіст/рекламодавець та ін. й презентують свої думки. Студенти мають підібрати приклади корпоративної солідарності журналістів та пояснити, що така практика дає медійному середовищу. Аналіз меліакейсів. Підсумкові рефлексії.</i></p>	2
6	<p>Тема 6. «Джинса»</p> <p><i>Вид роботи: Студенти (мозковий штурм) називають ознаки замовних матеріалів і фіксують на фліпчарті. Вони опрацьовують та аналізують один з моніторинрів ІМІ та ІДПО щодо наявності «джинси» в медіа. Групова робота: одна група підбирає 5 прикладів матеріалів з ознаками політичної замовності, інша — комерційної. Студенти пояснюють, чому ці матеріали є «джинсою».</i></p>	2

7	<p>Тема 7. Медіаетика та діти.</p> <p><i>Вид роботи: Вільний мікрофон: яким вимогам має відповідати контент для дітей?</i></p> <p><i>Студенти аналізують сітку мовлення українських телеканалів щодо наявності контенту для дітей. Яким він є за якістю? Коли ставиться в ефір? Робота в міні-редакціях — розробка матеріалу для дитячої аудиторії різного віку.</i></p>	2
8	<p>Тема 8. Етика роботи з джерелами інформації.</p> <p><i>Вид роботи: Студенти аналізують джерела інформації на місцевому сайті за день. Чи можна говорити про їх різноманітність? Підсумкові рефлексії. Простежують посилання на джерела: чи завжди вони повні, чи є в медіа анонімні джерела? У наданих викладачем матеріалах виправляють помилки.</i></p>	2
9	<p>Тема 9. Журналістика під час виборів</p> <p><i>Вид роботи: Студенти добирають та аналізують кейси порушень медійниками журналістських стандартів під час виборів. Дають їм оцінку. Знаходять в медіа приклади маніпулювання інформацією та прогнозують їх ймовірний вплив на аудиторію, небезпеку для виборців. Аналізують, яких правил потрібно дотримуватися журналісту, який пише на політичну проблематику.</i></p>	2
10	<p>Тема 10. Робота з інформацією.</p> <p><i>Вид роботи: Студенти вчаться перевіряти інформацію. Вони верифікують дані у повідомленнях, які отримали від викладача. Шукають першоджерела, щоб спростувати чи підтвердити інформацію. Пробують перевірити чутки. Оцінюють на достовірність дипфейки та контент, згенерований ШІ. Підсумкові рефлексії.</i></p>	2
11	<p>Тема 11. Прихована камера.</p> <p><i>Вид роботи: Студенти шукають випадки створення журналістського контенту при допомозі прихованої камери або методом включеного спостереження. Оцінюють, чи виправданий такий підхід? Підсумкові рефлексії. Робота у міні-редакціях:</i></p>	2

	<i>пропонують теми, при роботі над якими можна використати приховану камеру.</i>	
12	Тема 12. Етика реклами <i>Вид роботи: Яким вимогам мають відповідати рекламні повідомлення (мозковий штурм). Студенти підбирають та аналізують приклади порушень етики у рекламі (сексизм, ейджизм та ін.). Підсумкові рефлексії. Визначають, яким цінностям має відповідати соціальна реклама та добирають її приклади.</i>	2
13	Тема 13. Етика висвітлення надзвичайних ситуацій. <i>Вид роботи: Студенти добирають медійні кейси щодо висвітлення журналістами екстремальних ситуацій. Роблять висновки та виписують типові помилки. Складають поради для медійника.</i>	2
14	Тема 14. Етика висвітлення війни. <i>Вид роботи: Студенти добирають та аналізують медійні кейси щодо висвітлення журналістами воєнних подій. Дають характеристику поняттю «чутливий контент» (світове колесо). Зібрані думки фіксують і роблять висновки. Добирають матеріали з ознаками чутливого контенту та аналізують дотримання медіаетики.</i>	2
15	Тема 15. Експерти як гарантія якості контенту <i>Вид роботи: Студенти добирають та аналізують медійні кейси, де використані експертні коментарі. Пояснюють, чому важливо подавати думку експертів. Визначають ознаки експертності (робота групи з фліпчартом). Оцінюють надані викладачем матеріали: якої експертної думки їх не вистарчає. Розглядають базу експертів https://www.helpsmi.co/ та вчать з нею працювати.</i>	2

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин
---	------------	-----------------

1	Складіть детальний словник термінів, пов'язаних з журналістською етикою (наприклад, деонтологія, конфлікт інтересів, правдивість, об'єктивність, конфіденційність).	4
2	Проаналізуйте еволюцію журналістської етики від її зародження до сучасності. Які основні етапи розвитку можна виділити? Які фактори вплинули на зміну етичних норм?	4
3	Порівняйте кодекси журналістської етики різних країн (наприклад, США, Великої Британії, України). Які спільні риси та відмінності ви помітили? Чим це можна пояснити?	4
4	Розгляньте, як різні філософські концепції (утилітаризм, деонтологія, віртуальна етика) впливають на формування етичних принципів у журналістиці.	4
5	Ознайомтеся з міжнародними документами, що регулюють етичні аспекти журналістики (наприклад, Декларація принципів поведінки журналістів).	4
6	Розгляньте кілька реальних прикладів порушення етичних норм у журналістиці. Проаналізуйте причини таких порушень та їхні наслідки.	3
7	Створіть власний кодекс етики для студентської газети або блогу. Обґрунтуйте свій вибір принципів.	4
8	Розробіть кілька кейсів з етичними дилемами, з якими можуть зіткнутися журналісти. Обговоріть їх у групі та запропонуйте різні варіанти вирішення.	4
9	Проведіть інтерв'ю з досвідченим журналістом. Запитайте його про найбільш складні етичні дилеми, з якими він стикався у своїй практиці.	4
10	Проаналізуйте кілька новинних матеріалів на дотримання етичних норм. Зверніть увагу на такі аспекти, як правдивість, об'єктивність, повага до приватного життя тощо.	4
11	Проведіть опитування серед різних груп населення щодо їхніх очікувань від журналістів та їхнього ставлення до етичних норм у медіа.	4
12	Проаналізуйте законодавство України щодо свободи слова та відповідальності за поширення недостовірної інформації. Як законодавство впливає на етичні стандарти в журналістиці?	4
13	Проаналізуйте, як медіа впливають на формування громадської думки та на політичні процеси. Які етичні наслідки має цей вплив?	3
14	Проаналізуйте, як нові технології (соціальні мережі, штучний інтелект) впливають на етичні аспекти журналістики. Які нові етичні дилеми виникають у зв'язку з цим?	3
15	Сформулюйте пропозиції щодо покращення етичних стандартів у українських медіа.	3

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Назва теми / кількість балів /форма контролю	Кількість годин
1	Провести моніторинг локального медіа щодо дотримання стандартів журналістики	2
2	Провести моніторинг локальних медіа щодо наявності матеріалів з ознаками замовності	2

* Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні вправи.

За характером пізнавальної діяльності здобувача освіти застосовуємо інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, евристичний, дослідний методи.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю: *контрольні роботи; групова робота, тести; презентації, аналіз медіайкейсів, метод мозкового штурму, моніторинг медій, робота в групах з платформами Padlet та Mentimeter, використання платформи Moodle, можливість неформальної освіти, написання матеріалу аналітичного жанру на обрану тему.*

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Розподіл балів

ЗМ 1 (30 балів)		ЗМ 2 (30 балів)	Підсум-кови	Су-ма
-----------------	--	-----------------	-------------	-------

															й конт роль (ісп ит)	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
5	5	5	5	5	3	4	4	3	3	4	4	3	3	4	40	100

Критерії оцінювання підсумкового оцінювання

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатомовною, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за

незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилення на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржикю, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповіді на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100- бальна шкала	Оцінка за національн ою шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Що таке журналістська етика і чому вона важлива?
2. Які основні етичні кодекси дотримуються журналісти?

3. Як конфлікт інтересів може вплинути на об'єктивність журналіста?
4. Яка роль правди і точності в журналістиці?
5. Які методи збору інформації є етично допустимими?
6. Чи завжди можна використовувати прихований запис або зйомку?
7. Як слід поводитися з анонімними джерелами інформації?
8. Які фактори слід враховувати при вирішенні, чи публікувати певну інформацію?
9. Як слід перевіряти інформацію перед публікацією?
10. Чи можна маніпулювати інформацією для досягнення певної мети?
11. Як побудувати довірливі відносини з джерелами інформації?
12. Як захистити конфіденційність джерел інформації?
13. Як журналісти можуть боротися з поширенням фейкових новин?
14. Як соціальні мережі впливають на журналістську етику?
15. Як дотримуватися етичних норм у міжнародній журналістиці?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Що таке журналістська етика? Як у світі формувалися етичні журналістські настанови? Яка різниця між етикою і правом?
2. Назвіть основні правила медіаетики у Франції.
3. Якими етичними настановами керуються німецькі ЗМІ?
4. Назвіть основні етичні положення ВВС.
5. Яких змін зазнала журналістська етика в незалежній Україні? Коли і за яких обставин був прийнятий етичний кодекс українського журналіста? Які його основні положення?
6. Як діє Комісія з журналістської етики в Україні? Наведіть приклади її останніх рішень. Які ще способи журналістської саморегуляції вироблені у світі?
7. Назвіть шість базових стандартів журналістики та поясніть їх зміст.
8. У чому полягає відповідальність журналіста? Перед ким він відповідальний?
9. Ставлення журналіста до пільг. Етика фрілансу. Етика псевдоніма.
10. Що таке конфлікт інтересів? Чому його треба уникати? У чому полягає конфлікт інтересів для журналіста у сфері політики?
11. Що таке конфлікт інтересів? Чому його треба уникати? У чому полягає конфлікт інтересів для журналіста у сфері бізнесу?
12. Назвіть основні права та обов'язки журналіста під час виборів.
13. Що таке службова етика? Як виявляється корпоративна солідарність журналістів?
14. Як журналіст може сприяти збереженню культурних традицій та національної ідентичності?
15. У чому виявляються негативні наслідки засилля порнографії та сцен насильства в мас-медіа? Які ви знаєте угоди та меморандуми телемовників щодо захисту суспільної моралі?

16. Як етика регламентує втручання в особисте життя людей? Як медіа можуть втручатися в життя осіб? Наведіть приклади, які викликали резонанс.
17. Чому важливо оперативно давати спростування? Що таке право на відповідь і в яких випадках воно реалізується?
18. Як етично потрібно висвітлювати надзвичайні ситуації?
19. Проблема достовірності інформації. Які є режими посилання на джерела інформації? Робота журналіста з чутками. Чи варто їх брати до уваги?
20. Чому маніпулювання інформацією несумісне з журналістським фахом? Чи може журналіст виконувати пропагандистські функції?
21. Що таке компромат і чому його використання неприпустиме?
22. Як маніпулюють інформацією на ТБ: назвіть найпоширеніші способи. Чим це небезпечно?
23. Що таке приховане спостереження? У яких випадках журналіст може використовувати метод «маски»?
24. Чому для дезінформації часто використовують мережу Інтернет? Які наслідки може мати оприлюднення вигаданої інформації?
25. Що таке плагіат і чому він не прийнятний у журналістиці? Яке покарання несуть винні у плагіаті журналісти?
26. Соціологія: як працювати з рейтингами. Що таке соціологічний PR і як журналіст може захистити себе від його поширення?
27. Яке значення має реклама для існування мас-медіа? У чому полягає конфлікт інтересів рекламодавців та журналістів? Вплив інших економічних чинників на якість медіа.
28. На яких умовах має відбуватися державна підтримка медіа? Як це робиться у країнах ЄС?
29. Яка реклама є непринятною з етичних міркувань? Які ви знаєте приклади реклами, що діє на підсвідомість? Чому журналісти не повинні брати участь в рекламних кампаніях?
30. За якими ознаками матеріал можна віднести до «джинси»?
31. Який вплив мають власники на зміст медіа в Україні?
32. Які етичні норми мають бути дотримані ЗМІ при висвітленні військових подій?
33. ЗМІ та діти: етика професії.
34. Як етично журналісту висвітлювати медичну тематику.
35. Що таке мова ворожнечі?
36. Як етично журналістам висвітлювати трагедії.
37. Як журналістам обирати експертів.
38. Як етично писати про національні меншини.
39. Війна: етика роботи медійника з чутливим контентом.

Рекомендована література

Основна

1. Посібник з журналістської етики / [Куликов А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куш Л.]. К. : Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с.

1. Журналістська етика : Конспект лекцій / уклад.: Л. Є. Василик; Чернівці: Рута, 2007. 96 с.
2. Журналістська етика: Посібник для підготовки до державного іспиту / Авт. кол. За ред. В.П. Мостового та В.В. Різуна. Київ, 2014. 224 с.
3. Журналістська етика: посібник для підготовки до державного іспиту / За ред. В.П. Мостового та В.В. Різуна. К., 2014. 224 с.
4. Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика: підручник. Київ : Вища школа, 2007. 237 с.
5. Іванов В. Практикум із журналістської етики: навчальний посібник. Київ, 2012. 320 с.

Допоміжна

1. Теремус О. Журналістська етика: теорія та практика. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2017. Вип. 42. С. 185-190.
2. Кузнєцова О. Д. Журналістська етика. Онлайн-журналістика // www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html
3. Куляс І. ЗМІ та вибори. Саморегуляція, безпека, закони / За заг. ред. Н. Лигачової-Чернолуцької, О. Романюк. К., 2018. 100 с.
4. Голуб О.П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. К.: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
5. Етичні засади роботи журналіста: західний досвід. 2020. Вид. 2. К. : Інститут масової інформації. 80 с.
6. Кузнєцова О. Етичні цінності журналістів України в документах ООН, Ради Європи, МФЖ // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2019. С.121-129.

Інформаційні ресурси

Комісія з журналістської етики <https://cje.org.ua/>

Комісія з журналістської етики (КЖЕ)

<https://www.youtube.com/@CJEU/videos>

Незалежна медійна рада <https://mediarada.org.ua/>

Національна спілка журналістів України (НСЖУ). <http://nsju.org>

Кодекс етики українського журналіста <https://cje.org.ua/ethics-codex/>

Редакційні настанови Бі-Бі-Сі <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines>

Політика академічної доброчесності

Викладання курсу «Проблематика медій (соціальна, правова)», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (*Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>), *Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* (https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zarobihannia-plahiatu_2024.pdf)).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.